

Kerstonderzoek Natuur en Milieu

December 2013

Contact: Berdien Schanssema **T** 050-3657678 **E:** BerdienSchanssema@kiononderzoek.nl

Kantoor Groningen: Westerkade 15-5, 9718 AS Groningen **T:** 050 3657672 **F:** 050 3171778

Kantoor Haarlem: Nieuwe Gracht 3, 2011 NB Haarlem **T:** 020 4894603

E: info@kiononderzoek.nl **W:** www.kiononderzoek.nl

Inleiding

Natuur & Milieu heeft een onderzoek laten uitvoeren met betrekking tot het kerstdiner. Doel van het onderzoek is inzicht verschaffen in de wijze waarop de Nederlander zich voorbereidt op het kerstdiner en inspeelt op verschillende dieetwensen. Resultaten van het onderzoek worden ingezet om nieuwswaardige feiten te genereren op basis waarvan Natuur & Milieu het voorgerecht wil 'claimen' als vegetarisch deel van het kerstdiner.

PanelWizard algemeen

PanelWizard Direct is het onderzoekspanel van Kien onderzoek en telt ruim 20.000 leden van 16 jaar en ouder. Met behulp van dit onderzoekspanel kunnen vragen worden voorgelegd aan een dwarsdoorsnee van de Nederlandse bevolking of specifieke doelgroepen (bv. boodschappers, beleggers, allochtonen, ouders van baby's, etc.). De panelleden hebben vooraf aangegeven mee te willen werken aan marktonderzoek. Ze worden beloond voor hun inzet en voortdurend geprikkeld (o.a. door een beloning per vraag, terugkoppeling resultaten). Dit garandeert een hoge en betrouwbare respons. De representativiteit en (serieuze) medewerking binnen het panel worden voortdurend gecontroleerd en bewaakt¹. PanelWizard hanteert de Gouden Standaard van MOA, dé branchebreed erkende wegingbenadering voor onderzoeksresultaten.

Methode

Bij het Kerstonderzoek voor Natuur & Milieu is gebruik gemaakt van online onderzoek onder panelleden van PanelWizard Direct. De respondenten zijn op 28 november 2013 uitgenodigd voor het onderzoek en op 4 december 2013 is de mogelijkheid tot responderen gesloten.

Betrouwbaarheid

De steekproef bestond uit 1397 Nederlanders van 18 jaar en ouder, representatief voor Nederland op geslacht, leeftijd, opleiding, gezinssituatie en arbeidsparticipatie. In totaal hebben van deze groep 829 respondenten deelgenomen aan het onderzoek, een respons van 62%. Van hen hebben 814 alle onderzoeksvragen beantwoord. Daarmee valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,4% zal afwijken van de werkelijke situatie. Dit betekent dat met 95% zekerheid gesteld kan worden dat de percentages die uit het onderzoek naar voren komen, in werkelijkheid niet meer dan 3,4% hoger of lager liggen. De onderzoeksverantwoording en de representatieve verdeling over de verschillende groepen zijn samengevat in bijlage 1.

Samenvatting onderzoeksverantwoording t.b.v. persbericht

Dit onderzoek is verricht door Kien onderzoek in opdracht van Natuur & Milieu. Het onderzoek is uitgevoerd onder panelleden van PanelWizard Direct, middels de internetmethode. De netto steekproef bestond uit 829 Nederlanders van 18 jaar en ouder, waarvan er 814 de volledige vragenlijst hebben ingevuld. Deze steekproefomvang levert met een betrouwbaarheid van 95% een maximale afwijking van 3,4% van de werkelijke situatie voor de online doelgroep.

¹ Zie ook bijlage 2

Samenvatting onderzoeksresultaten Natuur en Milieu

Bijna de helft van de Nederlanders vindt het moeilijk om een lekker vegetarisch gerecht te bereiden

Bijna de helft van de Nederlanders (48%) zegt het in meer of minder mate moeilijk te vinden om een lekker vegetarisch gerecht op tafel te zetten. En eveneens bijna de helft (47%) beweert geen of weinig ideeën te hebben over welk gerecht er gemaakt kan worden als dat vlees- of visloos moet zijn. Bijna twee derde (64%) zegt zich hiervoor enigszins tot goed te moeten verdiepen in allerlei recepten om tot een idee te kunnen komen. Tegelijkertijd zegt 57% in meer of mindere mate met gemak een vlees- of visloos gerecht te kunnen bereiden. Hoger opgeleiden (63%) zijn hier beter toe in staat dan lager opgeleiden (48%). Twee op de tien Nederlanders (23%) kunnen geen ingrediënt noemen dat absoluut niet in het kerstmenu mag ontbreken, vaker vrouwen dan mannen (28% vs. 17%).

Tijdens de kerstboodschappen let een derde op de duurzaamheid van het vlees

Een derde van de Nederlanders (32%) let op de duurzaamheid van het vlees tijdens het doen van de kerstboodschappen, vrouwen vaker dan mannen (37% vs. 27%). Een heel klein deel (5%) zegt er normaliter niet op te letten, maar voor de kerstinkopen juist wel. Andersom let 8% er normaal gesproken wel op, maar juist tijdens Kerst niet.

Vrouwen ervaren meer stressmomenten dan mannen in de aanloop naar de kerstdagen

Bijna een kwart (24%) van de Nederlanders van 18 jaar en ouder noemt Kerst een stressvolle periode. Het doen van de kerstboodschappen is het grootste stressmoment in de aanloop naar de kerstdagen. Dan ziet ruim een kwart (27%) van de Nederlanders zich geconfronteerd met vragen als hoeveel er ingekocht moet worden, wanneer en hoe druk het wel niet zal zijn in de supermarkt. Twee op de tien (19%) Nederlanders zien op tegen het gedoe van het inplannen van de Kerstdagen met de familie: bij wie zijn we op welke kerstdag, is een vraag die de nodige stress oplevert. Naarmate men ouder of lager opgeleid is, levert dat punt steeds minder stress op. Het huis in passende kerstsferen brengen, ervaart 13% als stressvol. Daarna volgen zaken als het huis schoon en netjes krijgen (12%) en de beslommingen rondom het kerstdiner. 12% ervaart de voorbereidingen van het kerstdiner als stressvol en 11% schiet in de stress vanwege het bedenken van een origineel menu voor de Kerstdagen. Overigens ervaart ruim een derde van de Nederlanders (37%) geen stressmomenten met de kerst. Naarmate men ouder wordt of lager opgeleid is, daalt het aantal stressmomenten: de helft (51%) van de zestigplussers ervaart geen stress, terwijl dit onder veertigminners 26% is. 43% van de lager opgeleiden zegt zich er niet druk over te maken, tegenover 35% van de midden en hoger opgeleiden. Verder scheelt het ook als je van het mannelijk geslacht bent. Mannen ervaren minder vaak stressmomenten dan vrouwen (42% vs. 33%). Vrouwen maken zich vaker druk over welke kleding ze zullen dragen tijdens de Kerstdagen (10% vs. 4% van de mannen). Qua leeftijd maken de Nederlanders onder de dertig zich hier meest druk over (21% vs. 4% onder 30-plussers).

Teveel en ongezond eten en te weinig bewegen zijn de grootste 'kerstvalkuilen'

Teveel eten wordt door bijna de helft (47%) van de Nederlanders genoemd als de grootste valkuil tijdens kerst. Teveel stilzitten, te weinig beweging, is de volgende gevaarlijke valkuil (volgens 42%). Op drie staat teveel geld uitgeven, genoemd door ruim een derde van de Nederlanders (37%). Veel andere belangrijke valkuilen hebben te maken met eten en drinken: teveel snacken/snoepen (23%), teveel ongezond eten (21%) en teveel alcohol nuttigen (14%). Van overmatige alcoholconsumptie zeggen meer mannen dan vrouwen last te hebben (20% vs. 9%). Naarmate men jonger is, zijn de kerstvalkuilen groter dan bij degenen die ouder zijn. Dertigminners bezondigen zich relatief het meest aan teveel en ongezond eten en aan teveel geld uitgeven. Dit blijkt ook uit het feit dat de oudsten in dit onderzoek, de zestigplussers, het

vaakst zeggen geen valkuilen met Kerst te hebben: 22% vs. 5% van de dertigminners. De andere leeftijdscategorieën bewegen zich tussen deze twee uitersten.

Meerderheid is bereid om kerstmenu deels zonder vlees of vis te eten

Een meerderheid van de Nederlanders (54%) is bereid om een deel van het kerstmenu zonder vlees of vis te eten. Een derde (33%) van de Nederlanders vindt Kerst ook een echte Kerst wanneer het Kerstdiner vegetarisch is. Vooral vrouwen zijn deze mening toegedaan (40% vs. 20%). Vijftigplussers blijken minder grote vleesliefhebbers: zes op de tien (60%) willen dit ingrediënt tijdens Kerst niet missen (tegenover 79% onder vijftigminners). 47% vindt het prima als (een deel van) het kerstdiner vegetarisch is, met uitzondering van het hoofdmenu.

Vooraf voorgerecht mag vegetarisch zijn

In het voorgerecht van het kerstdiner worden vlees en vis minder belangrijk gevonden dan bij het hoofdgerecht; slechts 18% vindt vlees in het voorgerecht een must tegenover 64% als het gaat om het hoofdgerecht. Vooral vrouwen staan positief tegenover een vegetarisch voorgerecht; 51% van de vrouwen heeft geen problemen met een vegetarisch voorgerecht tegenover 36% van de mannen. Ook naarmate men hoger opgeleid is, staat men meer open voor een vegetarisch voorgerecht tijdens Kerst (hoogopgeleiden 55%, lager opgeleiden 34%). Een derde (35%) stelt weleens te maken te hebben met verschillende dieetwensen tijdens het bereiden van het kerstmenu. Ruim een kwart (27%) van de Nederlanders noemt het moeilijk om het met Kerst iedereen naar de zin te maken met eten.

Tijdens Kerst consumeert ruim de helft van de Nederlanders meer vlees, soms teveel

Ruim de helft van de Nederlanders (55%) zegt meer vlees te eten tijdens de Kerstdagen dan normaal (10% veel meer en 45% iets meer dan normaal). Dat geldt het sterkst voor de jongeren (onder de dertig jaar): van hen zegt 18% 'veel meer' vlees te eten. 42% ziet tijdens de Kerstdagen geen noemenswaardige verandering in de vleesconsumptie. Bijna een kwart (22%) van de Nederlanders meent tijdens Kerst meer vlees te eten dan hij zou willen. En een derde (34%) meent na de Kerstdagen weleens van zichzelf te vinden teveel vlees te hebben geconsumeerd. Wellicht daarom niet verwonderlijk dat ruim de helft (54%) van de Nederlanders bereid is om (een deel van) het kerstmenu zonder vlees te eten. Dat geldt voor 60% van de vrouwen en 47% van de mannen. Onder de jongeren (dertig min) treffen we relatief de grootste bereidheid aan, 70% tegenover 44% van de zestigplussers.

41% van de Nederlanders kent geen restaurants met lekkere vegetarische gerechten op het kerstmenu

Van alle Nederlanders meent bijna de helft (47%) dat een deel van het restaurantmenu met Kerst best vegetarisch mag zijn, zolang het maar niet het hoofdgerecht is. Verder stelt 41% van de Nederlanders geen restaurants in de buurt te kennen waar lekkere vegetarische gerechten op het (kerst)menu staan. Een kwart (27%) meent dat de vegetarische gerechten die restaurants serveren lekkerder zouden moeten zijn. Bijna vier op de tien (37%) hebben hierover geen mening.

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksmethode	Online
Selectie	Nederlanders van 18 jaar en ouder
Bron	PanelWizard
Bruto steekproef	1397
Netto steekproef (# op vrg 1)	829
Volledige vragenlijsten (netto)	814
Responspercentage	62%
Datum start veldwerk	28-nov
Datum veldwerk gereed	4-dec
Betrouwbaarheidsniveau*	95%
Maximale afwijking*	3,4%
Representatief naar:	Geslacht, leeftijd, opleiding, gezinssituatie, arbeidsparticipatie
Weging	Niet van toepassing

Respons breakdown	aantal
bruto steekproef	1397
bouncers (schatting)	56
buiten doelgroep	n.v.t.
verwijderd na datacheck	37 (vnl. i.v.m. recht trekken representativiteit)
afgebroken vragenlijsten	15
geen medewerking	475
Volledige vragenlijsten	814

* bij 814 afgenomen vragenlijsten valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,4% zal afwijken van de werkelijke situatie (als alle Nederlanders in de doelgroep ondervraagd zouden zijn).

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van ISO 20252 (marktonderzoek) en ISO 26362 (access panels)

Geslacht	% gewenst**	% behaald
Man	49,3	46,2
Vrouw	50,7	53,8
N		829

Leeftijd	% gewenst**	% behaald
18-29 jaar	18,7	18,9
30-39 jaar	16,4	16,5
40-49 jaar	19,8	16,3
50-59 jaar	17,3	16,9
60 jaar en ouder	27,8	31,4
N		829

Gezinssituatie	% gewenst**	% behaald
Eénpersoons	21,1	23,3
Meerpersoons (zonder kinderen <18)	48,5	50,1
Meerpersoons met kinderen (jongste <13)	22,5	20,0
Meerpersoons met kinderen (jongste 13-17)	7,9	6,6
N		829

Arbeidsparticipatie	% gewenst**	% behaald
Full-time	33,8	32,2
Part-time	21,9	22,4
Niet werkend	44,4	45,4
N		829

Opleiding	% gewenst**	% behaald
Laag	33,8	30,6
Midden	42,8	42,9
Hoog	23,3	26,4
N		829

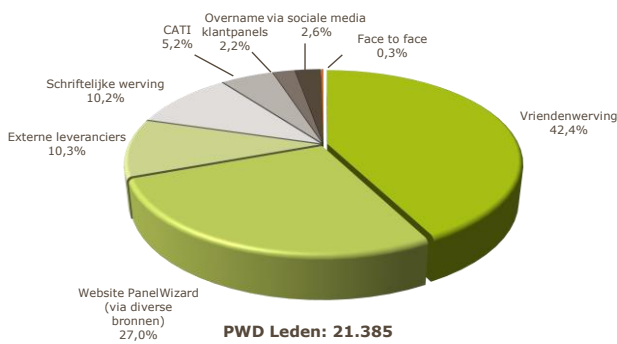
** dit is de verdeling zoals die in heel Nederland is binnen de gewenste selectie (o.b.v. de Gouden Standaard van de MOA)

Bijlage 2 Kwaliteit PanelWizard Direct

Introductie PanelWizard Direct

PanelWizard Direct bestaat sinds 2001 en is sindsdien uitgegroeid tot één van de beste panels van Nederland. Panelleden worden zorgvuldig geselecteerd en gemotiveerd. Het ISO-gecertificeerde panel (ISO 26362) wordt grondig onderhouden en beheerd. PanelWizard Direct heeft de beschikking over verschillende soorten panels en bestaat in totaal uit 21.385 leden (peiljaar 2013). PanelWizard Direct is wars van langdurige procedures en profileert zich met haar 'operational excellence'. Daardoor is PanelWizard Direct snel, transparant, betaalbaar en biedt het vooral goed onderzoek. U hebt de regie zelf volledig in handen, maar u wordt ook altijd ondersteund door de onderzoeksexpertise van Kien. Zowel Kien als PanelWizard Direct zijn aangesloten bij de MOA en ESOMAR (respectievelijk de Nederlandse en Europese branchevereniging van marktonderzoekbureaus) en ISO 20252 gecertificeerd.

PanelWizard Direct		
Consumenten panel Bestaande uit Nederlanders van 16 jaar en ouder verspreid over algemene sociaal-demografische kenmerken, zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, regio, etc.	B-2-B panel Bestaande uit beslissers (financieel, HRM, inkoop, marketing, ICT, Office Supply) binnen ondernemingen, leidinggevend, ZZP-ers uit uiteenlopende branches en sectoren.	Kinder- en tienerpanel Bestaande uit ruim 2.000 kinderen en tieners in de leeftijd van 6 t/m 15 jaar verspreid over demografische kenmerken als geslacht, leeftijd, regio, etc.

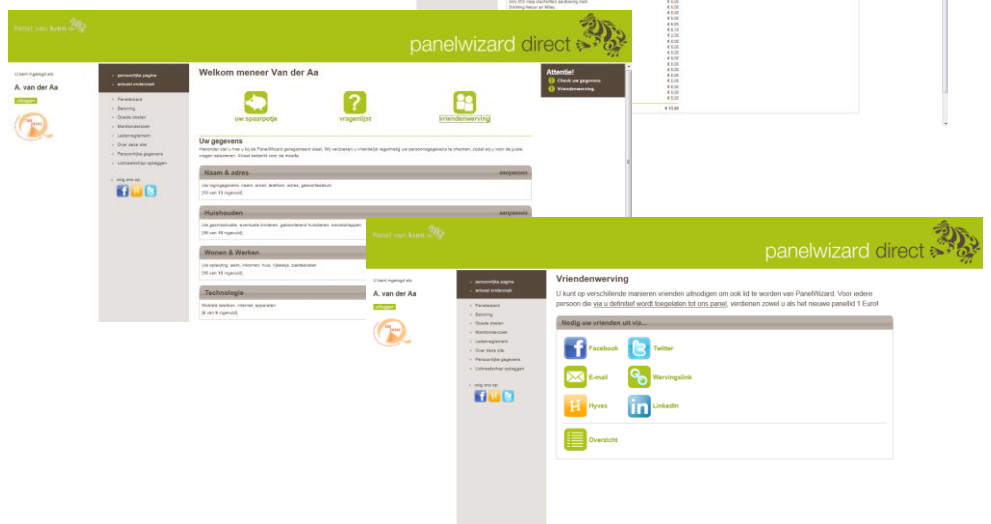
Werving

De werving van panelleden vindt plaats via een groot aantal bronnen. Zoveel mogelijk wordt getracht te werken met verse panelleden, onder andere door werving via member-get-member, verenigingen, doorstroming uit het kinderpanel en via de website van PanelWizard Direct. Laatstgenoemde methode wordt niet actief ingezet. Inschrijvers worden niet automatisch toegelaten om zelfselectie zoveel mogelijk te voorkomen. Hiernaast een overzicht van de meest gebruikte wervingmethoden in percentages van het panel. Ieder panelid is na aanmelding in eerste instantie aspirant lid. Pas na reactie op de bevestigingsmail (double opt-in) en een aantal controles op

antwoordgedrag (dmv een screeningsonderzoek) wordt een aspirant panelid toegelaten tot het panel. Voor specifieke doelgroepen bestaat de mogelijkheid om river recruitment toe te passen. Er wordt dan een gerichte member-get-member actie in gang gezet, waarbij panelleden die voldoen aan de vereiste criteria worden gevraagd om anderen uit dezelfde specifieke doelgroep te werven via e-mail, social media, etc.

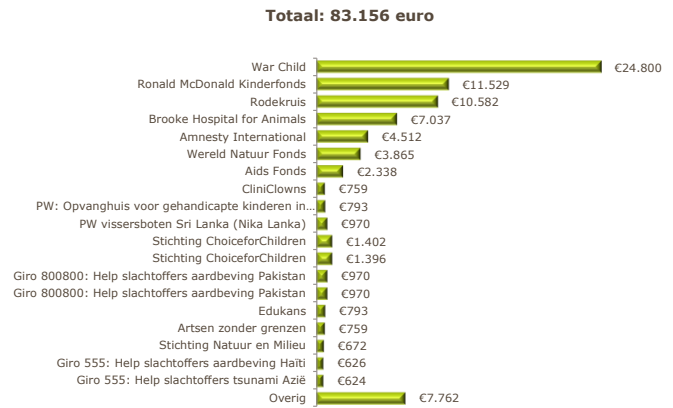
Screenshot (voorbeeld) van clubpagina: panelleden:

Enkele screenshots van persoonlijke pagina

Motivatie

PanelWizard Direct zorgt voor korte en afwisselende vragenlijsten om panelleden gemotiveerd en fris te houden. De combinatie van verschillende onderwerpen, afwisselende vraagtypes en inzet van multimedia fragmenten zorgen voor leuke vragenlijsten. We belonen naar inzet met 10 eurocent per vraag, zodoende is er een 100% koppeling tussen inspanning en beloning. Panelleden kunnen beslissen om de beloning zelf te houden, te sparen voor hun club/vereniging of te doneren aan een van de samenwerkende goede doelen. Aan goede doelen werd de afgelopen jaren €83.156 geschonken uit naam van de panelleden (zie tabel hiernaast voor de verdeling). Nog een manier om panelleden betrokken te houden is om de onderzoeksresultaten terug te koppelen. Op de website staan regelmatig gepubliceerde persberichten met interessante onderzoeksuitslagen. De betrokkenheid en motivatie van de leden van PanelWizard Direct komt duidelijk naar voren in het hoge gemiddelde responspercentage van 65%.

Steekproeftrekking en representativiteit

Voor de steekproeftrekking maakt PanelWizard Direct gebruik van de Gouden Standaard: het ijkinginstrument voor nationale en regionale steekproeven. De Gouden Standaard is ontwikkeld door de MOA in samenwerking met het CBS en wordt jaarlijks geüpdatet met de nieuwste cijfers en percentages van de Nederlandse bevolking. Bruto steekproeven worden standaard representatief uitgestuurd op 6 socio-demografische achtergrondvariabelen: geslacht, leeftijd, regio, gezinssamenstelling en arbeidsparticipatie. Door het hoge responspercentage, komt het zelden voor dat de netto steekproef (daadwerkelijke respondenten) niet representatief is. Wanneer dit wel het geval is, worden respondenten uit overtollige groepen verwijderd. Dit gebeurt non-interlocked, dat wil zeggen dat wanneer er een overschot is van mannen en jongeren in een netto steekproef, zowel mannen als jongeren los van elkaar worden verwijderd (er worden dus niet alleen maar jongere mannen verwijderd). Mocht ook het verwijderen van overtollige groepen niet volstaan, dan kan in overleg met de opdrachtgever eventueel worden overgegaan tot een wijziging van de onderzoeksresultaten.

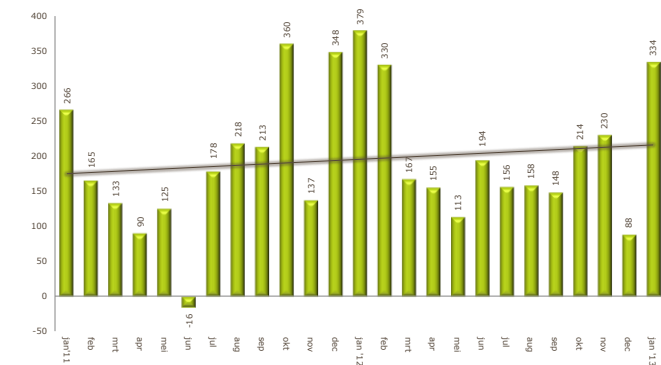
Centraal Bureau voor de Statistiek

Kwaliteit panel en onderzoeken

De kwaliteit van online veldwerk valt of staat met de betrouwbaarheid waarmee respondenten de vragenlijsten invullen. PanelWizard Direct controleert deze betrouwbaarheid nauwlettend, door een aantal ingebouwde controlestappen. Voor ieder onderzoek wordt een controlevraag gesteld naar het geslacht en de leeftijd van de respondent, hiermee wordt gecontroleerd of de beoogde respondent overeenkomt met de daadwerkelijke respondent. Na ieder onderzoek worden per respondent controles uitgevoerd op de snelheid van invullen, lengte en inhoud van open antwoorden en gelijke waarderings/antwoordpatronen. Zo worden inconsistente, onbetrouwbare, te snelle en niet-serieuze respondenten uit de netto respons gehaald. De betreffende respondenten worden geregistreerd op een blacklist. Bij twee vermeldingen op deze blacklist wordt een panellid uitgeschreven uit het panel. PanelWizard Direct zorgt ervoor dat haar panelleden regelmatig worden uitgenodigd voor onderzoeken. Het PanelWizard systeem is zodanig opgebouwd dat wanneer een panellid al enige tijd geen uitnodiging heeft gehad voor een onderzoek, hij/zij voorrang krijgt bij het versturen van nieuwe uitnodigingen.

Onderhoud en beheer

Na ieder onderzoek wordt het panellid verzocht om de eigen gegevens te controleren en indien nodig te updaten. Tevens wordt tweemaal per jaar, bij de uitkering van de beloning, gevraagd om de gegevens door te nemen en waar nodig te muteren, zodat de gegevens zoveel mogelijk up-to-date blijven. De persoonsgegevens van panelleden worden nimmer vrijgegeven, tenzij panelleden hier expliciet toestemming voor geven. Nonrespondenten en bouncers worden twee keer per jaar visueel gecontroleerd en schriftelijk benaderd voor continuering van het panellidmaatschap. Sinds 1 januari 2011 zijn in totaal 7.078 panelleden gewonnen en 2.543

panelliden uitgeschreven (8,1% van het totaal). Per saldo is het aantal panelleden toegenomen met 4.535. De uitschrijving gebeurde op eigen initiatief of vanuit kwaliteitschecks van PanelWizard Direct.